

Provincie Zeeland
T.a.v. Het college van Gedeputeerde Staten
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Middelburg, 25 maart 2021

Onderwerp: reactie natuurorganisaties achterbanraadpleging Omgevingsvisie

Geachte heer van der Velde, beste Team van de Omgevingsvisie,

Wij schrijven deze brief gezamenlijk met Staatsbosbeheer, Nationaal Park Oosterschelde, Natuurmonumenten, Landschapsbeheer Zeeland, IVN Zeeland, Het Zeeuwse Landschap en ZMF. De afgelopen anderhalf jaar zijn we allemaal intensief betrokken geweest bij het opstellen van dit eerste concept van de Zeeuwse Omgevingsvisie; van bouwstenen naar ruwe schetsen naar een eerste concept voor achterbanraadpleging. Allereerst en bovenal onze complimenten voor het optuigen van een groot participatietraject. Iedereen kan en mag meepraten én dat is van groot belang voor het draagvlak en straks de uitvoering.

Het voorliggende concept van de omgevingsvisie is erg veelomvattend. Wat staat er eigenlijk niet in? Er worden enorm veel ambities nagestreefd en tegelijk laat de milieueffectrapportage ook botsende belangen en ambities zien. En wat gebeurt er als we naast al deze ambities ook de financieel beschikbare middelen zetten? Wat zijn dan de prioriteiten van de Staten van Zeeland? Wij zoeken nog naar een omgevingsvisie waarin rekenschap is gegeven van de botsende ambities en waarop keuzes zijn gemaakt in relatie tot de beschikbare middelen.

Je own stem voor natuur en milieu

De klimaatverandering en de aantasting van de natuur vormen een existentiële bedreiging voor Zeeland, Nederland, Europa en de wereld. Alle keuzes dienen gebaseerd te worden op deze bedreigingen. Alle inwoners, overheden en economische sectoren zullen moeten meewerken door onder meer te investeren in milieuvriendelijke technologieën, te innoveren, te zorgen voor schone, gezonde en goedkope mobiliteit, een fossielvrije energiesector, een veel betere energie-efficiëntie van gebouwen, tegengaan van vervuiling van ons natuurlijk kapitaal (o.a. gewasbeschermingsmiddelen, stikstofdepositie, te veel nutriënten en medicijnresten voor een gezond oppervlaktewater), duurzaam gebruik van onze natuurgebieden én niet in de laatste plaats versneld herstel van onze ecosystemen op land en in het water.

We hadden het eerder over financieel beschikbare middelen en keuzes. Inmiddels zijn we allen doordrongen van het feit dat als we niet kiezen voor investeren in, en het oplossen van bovenstaande bedreigingen, dit onze maatschappij op de lange termijn enorme schade gaat opleveren. Het voeren van een degelijk Zeeuws klimaat- en biodiversiteitsbeleid over alle economische sectoren is een investering die zichzelf automatisch zal terugbetalen. Niet alleen vanuit een economisch oogpunt, maar ook vanuit het oogpunt van gezondheid & welzijn.

In de concept-omgevingsvisie is deze weg zeker ingeslagen. Er wordt blijk gegeven van deze twee grote bedreigingen. Maar nog te vaak laat de milieueffectrapportage zien dat er meer keuze nodig is én nog te vaak lezen we teksten die de traditionele economie in de sectoren recreatie, industrie, landbouw en visserij aanmoedigen in plaats van te investeren en innoveren in een nieuwe duurzame route. Of individuele ondernemers en inwoners van Zeeland kiezen voor een traditionele of toekomstbestendige route, dat is aan hen zelf. Maar de stimulans en innovatie die vanuit de overheid komt mag alleen een route richting een duurzame economie propageren. Een route die bovenstaande twee bedreigingen oppakt en oplost.

Hieronder enkele opmerkingen (niet uitputtend) waaruit wat ons betreft blijkt dat er nog helderder keuzes gemaakt moeten worden.

- ☀ De milieueffectrapportage laat duidelijk zien dat er geen ruimte meer is voor verdere uitbreiding van landbouw, industrie of havens wanneer we op een traditionele wijze verder willen gaan. De MER laat zien dat zelfs als alle voorgenomen maatregelen worden uitgevoerd, de ambities vaak niet haalbaar zijn. Het heeft niet zozeer de voorkeur om de ambitie te verlagen (zeker niet op het gebied van natuur en milieu), maar zet wel vraagtekens bij de voorgenomen maatregelen. Gaan deze wel ver genoeg? De vraag is dan ook wat de provincie gaat doen met de uitkomsten van de MER en de Passende Beoordeling.

- ☀️ Natuurinclusiviteit is nog niet de standaard in alle vier de uitdagingen. Het wordt nu nog vooral separaat benoemd bij natuur. Een verband tussen gezondheid en een groene, natuurlijke leefomgeving is aangetoond. Water voor de landbouw wordt anders behandeld dan water voor natuur, terwijl dat juist mooi samen kan gaan. Zie natuur niet als een apart thema, maar denk veel meer integraal over functies en landgebruik na.
- ☀️ In de hoofdstukken over de Deltawateren gaat men voorbij aan de ongemakkelijke waarheid dat (toenemend) gebruik van de Deltawateren door recreatie, bebouwing en visserij de druk op de natuur nog verder laat toenemen. Ecologische doelen worden al lang niet gehaald en de trends zijn sterk negatief. Ecologische kwaliteitsverbetering wordt gepresenteerd als een voorwaarde voor succes van genoemde gebruiksfuncties, alsof die natuurkwaliteit een losstaand thema is. Helaas wordt de vinger niet op de zere plek gelegd. Er is een grens aan de draagkracht van de Deltawateren. In het begrip draagkracht zit voor ons ook het beschermen van kernkwaliteiten van Zeeland: stilte, donkerte en een natuurlijke omgeving. De Deltawateren hebben een intrinsieke en internationaal befaamde ecologische waarde en die staat ernstig onder druk. Het ontbreekt aan keuzes: wat staan we wel en niet toe in de Deltawateren?
- ☀️ In het hoofdstuk over klimaatadaptatie gericht op de droogteperikelen missen we een betere regulering en handhaving op de onttrekking van grond- en oppervlaktewater. Er is nu al concurrentie tussen functies en gebruikers en dit zal door de klimaatverandering alleen maar toenemen. Zoet water is van levensbelang voor diverse functies in het landelijke gebied. Dit is niet alleen een technisch probleem, maar ook een sociaal-maatschappelijk probleem. Het veroorzaakt wantrouwen tussen sectoren en ook tussen gebruikers binnen de sectoren. In dit licht is het ook van belang om in de komende jaren de afhankelijkheid van de landbouw ten opzichte van zoet water te onderzoeken. Dit missen wij in de teksten. Dit sluit ook aan met de hierboven beschreven transitie naar duurzame landbouw. Qua grondwaterhuishouding in relatie tot droogteperikelen is het ook opvallend dat het Waterschap lijkt te missen in alle teksten. Zij staan aan de basis qua verantwoordelijkheid (beheer en handhaving) voor de (grond)waterhuishouding in onze provincie. Wij pleiten voor een gebiedsgerichte aanpak waarin de hele (grond)waterhuishouding wordt beschouwd en alle gebieden en sectoren worden betrokken. Nu staat er vooral dat terreinbeheerders de natuurgebieden droogtebestendig inrichten; maar dat kan alleen in een gebiedsgerichte aanpak. In het kader van het Zeeuws Deltaplan Zoetwater praten we hier natuurlijk al over. Maar er is in dit traject nog weinig zicht op een succesvolle en integrale lange termijn aanpak. Overigens missen we ook in het thema zoet water onder de 'huidige situatie' de aandacht voor natuur. Nu lijkt dit thema vooral van belang voor de landbouw terwijl er juist in een gebiedsgerichte aanpak kansen liggen voor alle belangen die afhankelijk zijn van voldoende en gezond water.

En als laatste wijzen wij u graag op onze Zeeuwse Natuurambitie, waarin we een route schetsen voor biodiversiteitsherstel in integraliteit met alle andere functies.

Kortom: Met vele bouwstenen zijn we in dit grootschalige participatietraject al van ver gekomen. Er ligt een goede basis die alle ambities beschrijft van en voor Zeeland. Wij vragen om een extra stap. Een stap van keuzes gebaseerd op twee existentiële bedreigingen voor Zeeland: klimaatverandering én biodiversiteitsverlies.

Met vriendelijke groet,

Mede namens Staatsbosbeheer, Nationaal Park Oosterschelde, Vereniging Natuurmonumenten, Stichting Landschapsbeheer Zeeland, IVN Zeeland, Stichting Het Zeeuwse Landschap,

Ira von Harras
directeur